Eduskunta, Maa- ja metsätalousvaliokunta

**Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023**

## Momentin 30.10.50 määrärahalla on elintärkeä vaikutus maaseudun ja koko elintarvikeketjun toimintaan.

Momentin rahoitus tulee talousarvioesityksen mukaan poikkeuksellisesti pysymään vuoden 2021 tasolla ilman Eduskunnan toimenpiteitä. Tämä on hyvä signaali historian vakavimman kannattavuuskriisin keskellä painiskelevalle alkutuotannolle. Nykyinen tuotantopanosten maailmanmarkkinahintojen järkyttävästä kasvusta, Ukrainan sodan aiheuttamasta yleisestä epävarmuudesta sekä sääolojen vaihtelusta johtuva maatilatalouden kannattavuuskriisi olisi vielä syvempi ilman neuvonnan työtä. Valtionavun heikentyessä jouduttaisiin tilanteeseen, että vain parhaiten kannattavilla ja suotuisimpien tuotantoalueiden tiloilla on mahdollisuus käyttää neuvonnan palveluja. Neuvonnan valtionapu kohdennetaan yksinomaan kattavan valtakunnallisen neuvonnan saatavuuteen ja tulossopimuksessa sovittujen neuvontapalveluiden hintojen alentamiseen, ei neuvontaorganisaatioiden hallintorakenteisiin. Toivommekin, että jatkossa vuonna 2022 viimeksi nähtyä eritysavustushakua ei enää tulevaisuudessa toteutettaisi, vaan neuvonnan rahoitus säilyy kokonaisuudessaan yleisavustuksena.

Lisäksi toteamme, että neuvonnan valtionapu tulisi palauttaa vuoden 2011 tasolle juuri tämän kannattavuutta parantavan merkittävän vipuvaikutuksen vuoksi. ProAgria on viime vuosina kehittänyt aktiivisesti digitaalisia palveluitaan ja oman toimintansa kustannustehokkuutta, tarjotakseen entistä parempia ja laadukkaampia palveluita jäsenilleen, vaikka alentunut valtion tuki on hidastanut tätä kehitystä.

## ProAgrian toimien vaikuttavuus

ProAgrian tehtävä on parantaa asiakkaidensa kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä edistää maaseudun kestävää kehitystä ja hyvinvointia. Toiminta on puolueetonta ja riippumatonta. ProAgria-keskukset toimivat yhdistysmuotoisina ja ovat viljelijöiden hallinnoimia. ProAgrialla on noin 65 000 jäsentä. Vuosittain palvellaan yli 30 000 eri asiakasta, joista noin 24 000 on maatila-asiakkaita. Fyysisiä asiakastapaamisia on vuosittain yli 85 000 ja sähköisissä välineissä yli 300 000 tapaamista kuukausittain. **Mikään muu toimija Suomessa ei kykene samaan palveluiden kattavuuteen koko Suomen laajuisesti.**

Maatalouden kannattavuuskriisi näkyy ProAgrian asiantuntijoiden analyysin mukaan jo monilla tiloilla epävarmuutena ja maksuvalmiuden heikentymisenä. **Pitkään jatkunut alan kannattavuuskriisi ja viimeaikaiset tuotantopanosten hinnannousut ovat romuttaneet alan kannattavuuden**. Yrittämisen ilo saattaa olla koetuksella, kun samaan aikaan taloudellinen kannattavuus on alhaalla ja ilmastonmuutoksen torjunnan myötä tulleet vaatimukset kasvavat. Olemme vakavassa tilanteessa, jos yrittämisen ilo ja yrittäjien usko tulevaisuuteen hiipuu. **Kerran alas ajettua tilaa on vaikea enää nostaa ylös**, koska investoinnit siihen olisivat merkittävät. Tähän tilanteeseen emme saa ruoantuotantoamme laskea. **Ruokaketjulta ja yhteiskunnalta tarvitaan nyt vastuullisia tekoja**.

Kyse ei ole siitä, että vain isoilla tiloilla on mahdollisuus jatkaa, vaan toimintaedellytykset on syytä varmistaa kaiken kokoisille tiloille. Kannattavuus ei ole usein riippuvainen yrityksen koosta, yrittäjän taloudellinen osaaminen on avainasemassa. Toisaalta myös tilojen jatkajien jatkuvasti haastavampi löytyminen huolestuttaa. **ProAgrian tuotanto-, talous- ja johtamisasiantuntijapalveluilla voidaan tukea näitä torjuvia toimenpiteitä ja siten parantaa maatilojen tuottavuutta ja kannattavuutta ja jopa pelastaa maatiloja suuremmalta konkurssiaallolta ja auttaa maatilayrittäjiä jaksamaan myös henkisesti näinä**

**taloudellisesti vaikeina aikoina.** Tavoitteena on elinkeinon säilyvyyden ja työpaikkojen turvaaminen sekä valtion myöntämien investointitukien hyödyn turvaaminen. Parhaimmillaan **sijoitetulle rahalle saadaan moninkertainen vipuvaikutus** maatilojen kannattavuuden paranemisen kautta ja **yhteiskunnalle kertyy miljoonien eurojen vuosittainen verohyöty kannattavista tiloista**.

**ProAgrian tavoitteena on pitää suomalainen maaseutu elinvoimaisena sekä ylläpitää Suomen elintarvikeomavaraisuutta lisäämällä ruoan alkutuotannon kannattavuutta kaikkialla Suomessa**. ProAgrian ja Luken tietokannat osoittavat, että parhaat alkutuotannon yritykset menestyvät vaikeissakin tilanteissa. Menestyminen ei ole yksin yrityksen kokokysymys vaan johtaminen, tuotannon tehokkuus sekä kustannusten ja talouden hallinta ovat keskeisiä menestystekijöitä. **Kansallisesti toimiva, sitoutumattomasti ja voittoa tavoittelemattomasti toimiva neuvontajärjestö** suunnittelee ja auttaa tiloja saavuttamaan edellä mainituissa asioissa tuloksia ottamalla käyttöön parhaita ja koeteltuja käytäntöjä ja siten vaikuttaa elinkeinon kannattavuuteen. ProAgrialla on paljon näyttöä toimenpiteiden vaikuttavuudesta.

## Uusien palveluiden kehittäminen

ProAgria on kehittänyt palveluita vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin ja tuottamaan mahdollisimman suuren hyödyn asiakkaille. Maatilojen strategiset johtamispalvelut, Lean-opastaminen, taloushallinto, KPI-mittarit, energiatehokkuus, ravinteiden kierrätys sekä kotieläin- ja kasvituotannon uudet palvelut ovat tästä esimerkkejä.

**Ilmastomuutoksen hillinnän merkitys kasvaa** ja tulevat EU-tason tukiohjausvaikutus tulee CAP27 myötä ohjautumaan tilojen ympäristöjalanjäljen pienentämiseen. Neuvonnalla on tärkeä tehtävä maatilatalouden ilmastovaikutusten vähentämisessä ja tätä osaamista olemme aktiivisesti kehittäneet kuluvan vuoden aikana. Lokakuussa 2022 lanseeraamme **Biocode-ympäristövaikutuslaskennalla linkityksen viljelysuunnitteluohjelmistoon**. Tällöin viljelijä voi mitata, asettaa tavoitteita, simuloida ja nähdä heti toimintatapamuutosten vaikutuksen tuottamiensa tuotteiden hiilijalanjälkeen sekä laskea peltolohkojensa hiilensidontakyvyn. WebWisu-ohjelmistolla tehdyillä viljelysuunnitelmilla katettiin 53 % Suomen peltopinta-alasta vuonna 2021, yhteensä yli 1 000 000 hehtaaria, joten **uudella työkalulla on suuri vaikutus Suomen maatalouden hiilijalanjäljen määrittämiseen ja tilatason muutosten tekemiseen**. Viljelijöillä on harvoin mahdollisuutta tai ymmärrystä itse maksaa ilmastoasioiden neuvonnasta. Palvelun nopea levittäminen tulevaa EU-tukikautta silmällä pitäen on mahdollista yhteiskunnan tuella.

**ProAgrian aktiivinen ote hallitusohjelmaan kirjatun osaamis- ja palvelukeskuksen edistämisessä** mahdollistaa keskuksen toteutuessa viljelijöiden nykyistä laadukkaamman neuvonnan yhteistyössä tutkimuksen ja elinkeinon kanssa. Lisäksi **olemme Eduskunnan tuella synnyttäneet vuoden 2022 aikana maanlaajuisen Tutkimustilaverkoston, joka mahdollistaa aiempaa nopeamman tiedonsiirron tutkimuksesta käytäntöön.**

## ProAgrian esitys

Maatilatalous on joutunut viime vuosien pitkittyneen kustannuskriisin, haitallisen inflaatiokehityksen ja hankalien sääolojen vuoksi suuriin taloudellisiin vaikeuksiin. Useat maatilat tarvitsevat tuotannon ja talouden asiantuntija-apua selvitäkseen vaikeuksista, ja silti tilojen lopettamisprosentti tulee tänä ja seuraavana vuonna olemaan selkeästi aiempia vuosi korkeampi. Maatiloja tulee auttaa selviytymispolulle ja varmistaa kehittämisen jatkuminen, jotta Suomen elintarvikeomavaraisuutta ja kansallista huoltovarmuutta voidaan ylläpitää. Lisäksi tilatason ilmastovaikutusten vähentämiseen ja kiertotalouden lisäämiseen tähtäävien toimenpiteiden edistäminen neuvonnan keinoin vaatii pitkäjänteistä ja faktaperustaista kehittämistyötä sekä neuvojien laajamittaista kouluttamista.

Näiden toimien mahdollistamiseksi **esitämme, että maataloussektorille ohjataan uusi kriisipaketti vuonna 2023. Paketin tukivaikutus tulee ohjata strategisesti valittuihin kohteisiin, jotka määritellään parlamentaarisessa neuvottelukunnassa alan ammattilaisia kuullen. Tavoitteena on oltava strategisesti kestävä, laadukas, ilmastoviisas ja ennen kaikkea kannattava suomalainen maatalous vuonna 2030.**

**Lisäksi esitämme 100 000 € jatkorahoitusta vuonna 2022 käyntiin lähteneelle, Eduskunnan rahoittamalle Tutkimustilaverkostolle, jonka avulla tilojen ilmastotoimia voidaan nopeuttaa siirtämällä uusinta tutkimustietoa ripeästi tilaolosuhteisiin systemaattisen toimintatavan kautta.**

ProAgria Keskusten Liitto ry

**Harri Mäkivuokko**

Harri Mäkivuokko
toimitusjohtaja

Svenska Lantbrukssällskapens förbund rf

**Michael Hornborg**

Michael Hornborg
toimitusjohtaja